

Koronavirus və fəsadları...

Son dövrlər Covid 19 virusuna yoluxma hallarında ciddi artım var. Bunun bir sıra səbəbləri var. Birincisi, son günlər əvvəlki dövrlərdən fərqli olaraq daha çox test götürülür və nəticə etibarlı ilə pozitiv çıxanların sayı da çoxdur. Digər tərəfdən, virusun yayılması üçün imkanlar genişdir. İctimai nəqliyyatda, kafe-restoranlarda, küçədə-bayırda insanların davranışı virusun daha geniş yayılmasına əsas verir. Bəli, bizim camaat virusdan qorxmur. İnandırıcı demirəm ha, qorxmur. Bunun alt səbəbi odur ki, bu camaat daha böyük təhlükələr görüb. O biri tərəfdən, "vəziyyət pisdır, ehtiyatlı olun" deyən hökumətə camaatın inamı qalmayıb. İllərlə yalançı statistikalara insanları aldadan hökumətə necə etibar eləsinlər axı. Şəxsən mən elan edilən rəqəmlərdən qətiyyənlə narahat olmuram. Hesab edirəm ki, o rəqəmlər hazırlayıb elan edən qurumların etibarlılığı aşağıdır. Amma vəziyyətin kritik olduğunu qəbul edirəm. Ölkə başçısının verdiyi reaksiya, tutduğu mövqe, sosial dəstək və digər tədbirlər

lərlə bağlı qərarları da bunu deməyə əsas verir. Təəssüf ki, hökumətin reaksiyası və tapşırılan işi səriştəsiz həyata keçirmə mexanizmi insanlarda etimadı o qədər azaldıb ki, cəmiyyəti inandırmaq çətinləşib.

Təbii ki, mənim bu virusun tibbi tərəfi, insanlara verəcəyi zərər barədə fikirlərim elmi əsaslara söykənmir. Ancaq inandığım bir məqam var ki, bu virus Azərbaycanda ciddi tibbi fəsadlar törətməyəcək. Buna baxmayaraq, ciddi iqtisadi problemlərin yaradacağına əminliyim var.

Təki olmasın, amma onsuz da yöndəmsiz iqtisadi siyasətimizin bu pandemiya salamatı çıxması az inandırıcı görünür.

Məlum olduğu kimi, karantin qaydaları yəni sərtdən ayrılma, şənbə-bazar evdən çıxma qadağası qoyulur. Niyə? Çünki camaatı başqa cür evə yığmaq, karantinə əməl etdirmək olmur. Bəs bu qədər kampaniyaya, çağırışa niyə diqqət edilmir, niyə inanmırlar? Bax, əsas məsələ budur. Deyərdim ki, bu, pandemiya da ciddi məsələdir.

Azərbaycanda cəmiyyətin ayrı-ayrı kəsimlərinin hörmət etdiyi, etimad

göstərdiyi institutlar var idi. Məsələn, siyasi partiyalar və liderlər. Son illər siyasi mühit, siyasətə yanaşma, müxalifətə münasibət, müxalifətin özünün davranışları və sair bu institutu sıradan çıxarıb. Əgər 10-15 il qabaq siyasi partiyalarda, liderlərin ətrafında minlərlə, hətta yüz minlərlə adam toplaşırdısa, indi bu rəqəm onlardır. Yəni, həmin o minlər və yüz minlərə sözünü eşitdirəcək bu institut yoxdur, varsa da, sözünün çəkisi əvvəlki kimi deyil.

İkincisi, ziyalı institutudur. Hardadır ziyalıları? Yazıçılar, şairlər, rəssamlar, artistlər, alimlər və digərləri xalqdan uzaq düşükləri üçün xalq onların sözünə əhəmiyyət vermir. Əslində haqlıdırlar, kimisi zorla, kimisi öz xoşuna, kimisi də tamah ucubasında mövqelərini itirib. Mövqesiz ziyalıya nə etimad olacaq? Ona görə də efirlərə çıxıb "evdə qal", "özünü qoruyun" mesajı verən ziyalıların çağırışlarının bir qəpiklik dəyəri yoxdur.

Mediaya da inam o qədər azalıb ki, hansısa sosial şəbəkə fenomeninə daha çox inanırlar, nəinki ciddi media qurumunda yayımlanan xəbərə. Bu

nun da dərin kökü var, o ayrı məsələdir.

Uzun sözün qıssası. Bəs nə etməliyik? Bir fərd olaraq, mənim fikrim odur ki, bu inzibati izolasiya tədbirləri ilə nəticəyə nail olunmayacaq. Camaatı aylarla, evdə saxlamaq, maska taxdırmaq, aralı gəzmək, spirtləmək mümkün olmayacaq. Artıq camaat yorulub. Düzü, dövlət də yorulub.

Cəmiyyətin böyük əksəriyyəti təhlükənin ciddiliyini anlamır, yaxud anlamaq istəmir. Dövlət isə mümkün ola biləcək riski görür və önləməyə çalışır. Hər halda, çox çətin vəziyyətdir. Necə deyirlər, aşağı baxırsan, bığ, yuxarı baxırsan, saqqal.

Hələlik dövlət təhlükəni önləməyə çalışır. Cəmiyyət də təhlükəni anlasa, yaxşı olar. Amma cəmiyyət nə qədər anlayışlı olmalıdır, hara kimi, necə? Axı, hərənin bir problemi var və hökumətin o problemləri həll etmək imkanı yoxdur.

Odur ki, çox çətinidir və daha çətin olacaq. Hər halda, mümkün qədər dözmək lazımdır, amma hara qədər, onu kimsə bilmir.